

رابطه بین اخلاق حرفه ای با کیفیت تدریس معلمان مدارس ابتدایی

پیمان نور محمدی^۱، فرانک موسوی^۲ *

(۱) کارشناسی ارشد گروه مدیریت آموزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

(۲) دانشیار گروه مدیریت آموزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

* مسئول: frnkmosavi@yahoo.com

تاریخ پذیرش مقاله ۱۴۰۱/۰۶/۰۵

تاریخ دریافت مقاله ۱۴۰۱/۰۲/۱۹

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی رابطه بین اخلاق حرفه ای با کیفیت تدریس معلمان ابتدایی انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه معلمان مرد و زن دوره ابتدایی شهر حمیل می باشد. نمونه مورد مطالعه با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای انتخاب شد. ابزار پژوهش شامل دو پرسشنامه الف) پرسش نامه اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی ب) پرسشنامه کیفیت تدریس معلمان ابتدایی است. تحلیل داده ها با استفاده از روش همبستگی ساده و نرم افزار SPSS انجام شد. یافته های حاصل از پژوهش نشان داد که بین اخلاق حرفه ای و کیفیت تدریس معلمان ابتدایی شهر حمیل رابطه معنا دار وجود دارد. از دیگر یافته های این پژوهش می توان به این موضوع اشاره داشت که متغیر کیفیت تدریس به وسیله مجموع متغیرهای مستقل مورد نظر در این تحقیق قابل پیشبینی است یعنی کیفیت تدریس از طریق مسئولیت پذیری، صداقت، عدالت و انصاف، وفاداری، همدردی بادیگران و رعایت و احترام نسبت به ارزشها و هنجارهای اجتماعی قابل پیش بینی است. به عبارتی می توان چنین اذعان داشت که معلمانی که دارای ابعاد مختلف اخلاق حرفه ای هستند، کیفیت تدریس آنها بیشتر قابل پیش بینی است.

کلید واژه گان: کیفیت تدریس، اخلاق حرفه ای، معلمان ابتدایی.

مقدمه

آن، از توانمندی های یک معلم متعهد و متخصص و وظیفه شناس می باشد. در تایید این موضوعات (فرامرز قراملکی، برخوردار، موحدی (۱۳۹۵) گفته اند که معلم در فرایندها و فعالیت های تعاملی اش با یادگیرنده در پی هدف تغییر در او می باشد. تغییر در آگاهی و دانش افزایی، تغییر در مهارت (مانند مهارت های تفکر منطقی - انتقادی، مهارت های حل مسئله، مهارت های زیست جمعی و زیست خدایسندانه، مهارت های رفتار ارتباطی اثر بخش و...)، تغییر در نگرش، (برخورداری از درونگری، ژرف نگری، جامع نگری) بازنگاری و تغییر در سبک رفتاری، ایجاد خلاقیت و نوآوری، خودانگیزگی و انگیزه درونی پایدار. تعهد، عشق،

کیفیت تدریس و اخلاق حرفه ای معلمی از موضوعات و عناوین مهم و اثر گذار خصوصاً در مقطع ابتدایی می باشد که اهمیت پیچیدگی و گستردگی اجزاء و مؤلفه های هر دو مقوله در امر تعلیم و تربیت، تلاش در زمینه ی تحقیق، پژوهش، تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری از آثار و پیامدهای آن ها، برای همکاران زحمت کش این مقطع تحصیلی که پایه و اساس آموزش و پرورش می باشند، را لازم الاجرا و دو چندان می کند. کیفیت و کارآمدی تدریس معلم در تمام ابعاد شناختی، عاطفی و روانی حرکتی و ایجاد مهارت در رفتار و عملکرد و شیوه های تفکر دانش آموزان و پای بندی به اخلاق حرفه ای، ارزش های اخلاقی و مؤلفه های فراوان

وفاداری به ارزش های انسانی و معنویت، خودآگاهی، رهایی از گونه های نقاب دار و بی نقاب اسارت درونی و بیرونی و زیست خدایسندانه، عناصر دست یابی به سعادت است. معلمی، پرورش توانایی های یادگیرنده در دست یابی به این عناصر است. به دیگر سخن چستی کار معلمی در پرتو تحلیل ابعاد نیاز یادگیرنده به معلم (مواد فوق) و تحلیل کیفیت و کارایی ابعاد مختلف تدریس او و اخلاق حرفه ای و تعهد اخلاقی در محیط کلاس و مدرسه بیشتر روشن و نمایان می شود. و تمام تلاش این ناقابل در این راستاست که کمکی در جهت تأمین منابع علمی لازم برای همکاران در این زمینه صورت گیرد. پژوهش در باره ی کیفیت تدریس در مدارس ابتدایی از جمله مهم ترین مسائلی است که از یک سو بازخورد مناسب برای تجزیه و تحلیل مسائل آموزشی، تصمیم گیری های اساسی و برنامه ریزی های راهبردی در اختیار مسولان و دست اندر کاران آموزش و پرورش قرار می دهد از سوی دیگر مدرسان با آگاهی از کیفیت عملکرد خود در جریان تدریس قادر خواهند بود به اصلاح شیوه های و روش های آموزشی و در نتیجه، افزایش کیفیت تدریس خود بپردازند (ذولفقار، ۱۳۷۵). توجه به آنچه اساس یادگیری و تدریس مطلوب را تشکیل می دهد، در ایجاد و توسعه ی سیستم های تضمین کیفیت از اهمیت اساسی برخوردار است. تضمین کیفیت بر این فرض اساسی استوار است که تدریس با کیفیت عالی به حفظ تمرکز بر آنچه دانش آموز یاد میگیرد و چگونگی یادگیری وی و همچنین نحوه بهبود بخشیدن به کیفیت آن وابسته است (مارتنز، ۱۹۹۸). بنابراین کیفیت مطلوب تدریس برابند کیفیت مطلوب یادگیری قلمداد و در مراکز آموزش و پرورش اصولا ارتقای فرصت های یادگیری موثر برای دانش آموزان تعریف می شود. هدف از آموزش همانا تسهیل یادگیری دانش آموزان است (هنسون، ۲۰۰۳)^۱. مفهوم کیفیت به رغم معانی گسترده آن در متون مختلف، همچنان در حاله ای از ابهام قرار دارد. لذا، ارائه

تعریفی دقیق از آن به اسانی ممکن نیست. با وجود این، اشاره به آنچه گو^۲ در باره کیفیت مطرح کرده است، می تواند به فهم آن کمک کند. گو در پژوهشی که در خصوص ابعاد مختلف واژه کیفیت انجام داده است، مفاهیم و معانی زیر را به نقل از پژوهشگران علوم و علوم تربیتی آورده است: کیفیت یعنی درجه تعالی، درجه انطباق با استاندارد ها، نوع ویژگی های تعالی درونی و ذاتی، برتری در نوع، پالایش و تعالی در ارتباط با استاندارد، خصوصیات و صفات ویژه، صفات مطلوب و روش عمل و ... است (قورچیان، ۱۳۷۳). کیفیت در حوزه تدریس چنانکه در بسیاری از تعاریف تدریس آمده است، به درجه انطباق و سازگاری هر یک از شاخص ها و ویژگی های اصلی کیفیت تدریس با استاندارد ها و خصوصیات مطلوب و تعالی که در نظریه های گوناگون بدان اشاره شده است، تعریف می شود (ویدوویچ، ۲۰۰۰)^۳. تدریس با کیفیت مطلوب در آموزش معمولا با ارتقای فرصتهای یادگیری اثر بخش برای دانش آموزان تعریف میشود. هدف از تدریس در یک عبارت ساده ممکن ساختن یادگیری است. تدریس در محیط مدرسه همیشه اثربخش نیست. بنابراین گرچه مدرسان معمولا از نظر دانش محتوایی مرتبط با رشته خودشان قوی هستند، اما بسیاری از آنها دانش محدودی در باره نظریه ها و الگوهای تدریس دارند (هنسون، ۲۰۰۳)^۴. مارتنز (۱۹۹۸) تأکید می کند که توجه به آنچه اساس یادگیری و تدریس مطلوب را تشکیل می دهد، در ایجاد و توسعه سیستم های تضمین کیفیت از اهمیت اساسی برخوردار است. تضمین کیفیت بر این فرض اساسی استوار است که تدریس با کیفیت عالی به حفظ تمرکز بر آنچه دانش آموز یاد میگیرد و چگونگی یادگیری وی و همچنین نحوه بهبود بخشیدن به کیفیت آن وابسته است. اخلاق حرفه ای مجموعه ای از اصول و استانداردهاست که رفتار افراد و گروهها را تعیین میکند در واقع، اخلاق حرفه ای، یکسری

² Gove

³ Vidovich

⁴ Hanson

¹ Hanson

فرایندهای مبتنی بر فکر و جهت‌یابی دارد و یک فرایندهایی نیز برای تحقق این اندیشه هاست.

در تعریف اخلاق حرفه ای آمده است: " اخلاق حرفه ای، به منزله شاخه‌های از دانش اخلاق به بررسی تکالیف اخلاقی در یک حرفه و مسائل اخلاقی آن میپردازد و در تعریف حرفه، آن را فعالیت معینی میدانند که موجب هدایت فرد به موقعیت تعیینشده همراه با اخلاق خاص است" (قراملکی، ۱۳۸۲). در واقع اخلاق حرفه ای "مجموعه ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است که رفتار افراد و گروهها را تعیین می کند در حقیقت، اخلاق حرفه ای، یک فرایند تفکر عقلانی است که هدف آن محقق کردن این امر است که در سازمان چه ارزش هایی را چه موقع باید حفظ و اشاعه نمود." (قراملکی، ۱۳۸۲). قراملکی در تعریف دیگری که ارائه داده است عنوان کرده است که: " اخلاق حرفه ای نوعی تعهد اخلاقی و وجدان کاری نسبت به هر نوع کار، وظیفه و مسئولیت است. اخلاقی بودن در حرفه حاصل دانستن، خواستن، توانستن و نگرش است" (قراملکی، ۱۳۸۲). الگوهای رفتاری در سطح نهادها و سازمانهای اجتماعی، وحدت بخش جامعه دینی است. تعریف کلی الگوهای اخلاقی و رفتار ارتباطی، مسئولیت پذیری در برابر حقوق افراد است. جامعه دینی از حیث تعامل سازمانها و نهادهای اجتماعی در آن و نیز از نظر رفتار ارتباطی افراد، متضمن مسائل فراوانی است. این مسائل از تعیین دینی چنین جوامعی سر برمی آورند و با تعیین دینی نیز باید پاسخ یابند. اخلاق، سامان دهنده رفتار ارتباطی در مقیاس فرد، سازمان، جامعه و روابط جهانی است. رفتار ارتباطی درون شخصی و برون شخصی فرد در زندگی شخصی و زندگی شغلی، از طریق اخلاق سامان و انسجام می یابد. همچنین رفتار ارتباطی سازمان با محیط و نیز تعامل نهادهای اجتماعی با یکدیگر، در دو سطح ملی و جهانی، بر مبنای اخلاق قوام می یابد (عاملی، ۱۳۸۱). برای تعیین مؤلفه های کاربردی اخلاق حرفه ای، می توان از اصول راهبردی اخلاق حرفه ای در اسلام استفاده کرد؛ اصول

راهبردی اصلی (در اسلام) عبارت اند از: احترام اصیل و نامشروط به انسان ها، رعایت آزادی انسان ها، برقراری عدالت در موردانسان ها، امان تورزی در رفتار و بینش شخصی. پیامبر اعظم(ص) به دلیل داشتن خُلُقِ عظیم(قلم/۱۱) و " رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ" (انبیاء/۱۰۷). نمونه و الگوی مکارم اخلاقی برای تمام انسان ها در تمام دوران ها بوده است (طبرسی، ۱۳۷۰). در روایتی دیگر از رسول خدا (ص) می خوانیم: " در ترازوی عمل آدمی در روز قیامت چیزی برتر از حسن اخلاق نهاده نمی شود" (کلینی، ۱۳۶۹).

با پیشرفت و رشد گسترده علوم و فناوری های گوناگون در دهه های اخیر، هم زمان، توسعه سازمان ها و دامنه ی عملکرد آن ها، توجه جدی به میزان کارایی و تاثیرگذاری های هدفمند نیز اتفاق افتاده است. امروزه شاید بعلت این گسترده گی علوم و فعالیت های انسانی و همچنین فراوانی فرایندهای ذهنی و توجه به جنبه های مادی در زندگی روزمره شغلی، پرداختن به اخلاق و ارزش های اخلاقی و استانداردهای اخلاقی با کم توجهی و در بعضی جوامع با بی توجهی روبرو شده است. متولیان نظام های تربیتی در کشورهای دنیا، اعم از پیشرفته و در حال توسعه به اهمیت آموزش اخلاق حرفه ای به معلمان و مدیران مدارس و صدور گواهی نامه برای آنان اذعان دارند و خواستار اضافه شدن واحدهای درسی اخلاق حرفه ای به دوره های تربیت معلم و ادغام اخلاق به برنامه های درسی آموزشی و پرورش هستند. به همین منظور از اواسط دهه ی ۹۰ میلادی عده زیادی از رهبران آموزشی در بسیاری از کشورها سعی در تدوین چارچوب و استانداردهای اخلاق حرفه ای با توجه به ارزش ها و نیازهای جامعه ی خود بودند. بسیاری کشورها، تنظیم و تصویب کدهای اخلاقی را نقطه عطفی در توسعه آموزشی خود می دانند که برای ارزیابی عملکرد افراد در نظر گرفته می شود (خاکپور، ۱۳۹۵) خالقیخواه، نجفی و زاهدبابلان (۱۳۹۷) در پژوهشی با هدف به دست دادن فراتحلیل بررسی کیفیت تدریس معلمان به این نتیجه

دست یافتند که توجه بیشتر به بحث کیفیت در آموزش به خصوص کیفیت تدریس در دانشگاه و فراهم آوردن امکانات رفاهی و توجیه کیفیت در تدریس برای اساتید ضروری به نظر می‌رسد. آجنگان و رشیدی (۱۳۹۵) در پژوهشی با هدف بررسی ملاک سنجش کیفیت تدریس معلمان آورده‌اند که آموزش و پرورش تاثیر زیادی در بهبود و رشد کشور دارد و به نوبه خود به عنوان یکی از عوامل مهم سهم زیادی را در رشد دانش آموزان برعهده دارد بنابراین الزم است توجه زیادی به این بخش شود و عوامل تاثیر گذار بر روی دانش آموزان مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد تا در صورت نیاز اصلاح و ارزیابی شوند و بتوان متناسب با رشد و پیشرفت جامعه بهترین روش ها را مورد استفاده قرار داد. بنابراین باید این عوامل را شناسایی و آن ها را بهبود بخشید. یکی از این عوامل که در رشد و پیشرفت یادگیرندگان ارتباط مستقیمی دارد و در مدرسه تاثیر بسزایی دارد کیفیت تدریس معلمان است. چرا که تمام عواملی را که منجر پیشرفت آنها می شود را می توان به کیفیت تدریس معلمان هم ربط داد. پس باید ببینیم چگونه می توان کیفیت تدریس معلمان را مورد ارزشیابی قرار داد و عوامل موثر بر آن را شناسایی کرد. در این تحقیق تلاش بر این است تا این عوامل موثر بر کیفیت را تشخیص دهیم و آنها مورد ارزشیابی قرار دهیم، روش درست را انتخاب تا بهترین نتیجه و برون دادن را در نظام آموزشی داشته باشیم که آن هم نهایتا یادگیری همه جانبه و پیشرف دانش آموزان است. خاکپور (۱۳۹۵) در تحقیقی با هدف بررسی نقش اخلاق حرفه‌ای معلمان در تقویت انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به این نتیجه دست یافته است که نتایج پژوهش نشان می‌دهد اخلاق حرفه‌ای معلمان مورد مطالعه بالاتر از حد میانگین جامعه می‌باشد و میانگین انگیزش تحصیلی درونی و بیرونی دانش آموزان مورد مطالعه از میانگین مورد انتظار بیشتر است. همچنین روابط ساختاری بین داده‌های متغیرهای اخلاق حرفه‌ای و متغیرهای انگیزش تحصیلی نشان می‌دهد که مدل تجربی از برازش خوب و

معناداری برخوردار است و رابطه مثبتی بین اخلاق حرفه‌ای و انگیزش تحصیلی بیرونی و درونی وجود دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان می‌دهد تفاوت معناداری در نمره ارزیابی اخلاق حرفه‌ای معلمان براساس جنسیت، مقطع تحصیلی و نوع مدرسه (شهری - روستایی) وجود دارد. میانگین نمرات اخلاق حرفه‌ای معلمان زن به طور معناداری بیشتر از معلمان مرد می‌باشد. و میانگین نمرات متغیرهای اخلاق حرفه‌ای (احترام، اعتماد و عدم تبعیض) در معلمان روستایی بالاتر از معلمان شهری است. مهاجری، شریف و مهاجری (۱۳۹۱) به این باور هستند که رابطه معناداری بین قابلیت‌های حرفه‌ای معلمان در شش مؤلفه با عملکرد تحصیلی دانش آموزان وجود دارد. شش مؤلفه ۰/۴۸ از تغییرات عملکرد تحصیلی دانش آموزان را می‌تواند پیش‌بینی کنند. مقایسه بین قابلیت حرفه‌ای معلمان نشان داده است، معلمان با مدرک فوق لیسانس، سابقه خدمت زیر ۱۰ سال و در پایه چهارم از قابلیت حرفه‌ای بیشتری برخوردارند. دانش آموزان معلمان فوق لیسانس از عملکرد تحصیلی بیشتری برخوردارند. ایمانی پور (۱۳۹۱) به این نتیجه دست یافته است که بر اساس مبانی اخلاق حرفه‌ای معلمی، یک استاد در دو بعد باید خود را ملزم به رعایت اصول اخلاقی بداند؛ اول، به جهت جایگاه تاثیرگذاری که بر رفتار و افکار فراگیران دارد، باید خود را آراسته به فضایل اخلاقی نماید و بداند موثرترین روش در انتقال ارزش های اخلاقی مثبت، آشکار شدن آن ها در رفتار واقعی مدرس است. دوم، به جهت وظیفه‌ای که در قبال برآوردن نیازهای آموزشی دانشجویان دارد، باید با رعایت حداکثری اصول اخلاقی در انجام وظایف حرفه‌ای، مسوولیت های آموزشی خود را به بهترین نحو به انجام رساند. ورینگتون^۱ (۲۰۱۵) به این نتیجه دست یافته است که اخلاق حرفه‌ای یکی از شاخه‌ها و ابعاد جدید علم اخلاق است که با فراهم سازی بستری مناسب در صدد است به مسائل اخلاقی حرفه‌ای گوناگون پاسخ مناسب

¹Worthington

معنا و مفهوم پیدا کرده و تأثیر و تأثر و تغییر در یادگیرنده را بوجود می آورد که اگر این اخلاق در تدریس کم رنگ شود. آن وقت، تربیت و رشد و کیفیت تدریس معلم به صورت کمال حاصل نمی گردد. و تمام فعالیت های معلمان در عرصه یاددهی یادگیری بر این دو مولفه (اخلاق و تدریس) استوار می باشد. و به دیگر سخن تعلیم و تربیت بدون اخلاق و تدریسی که معیار کیفی بودن آن محرض و مشخص نباشد مورد ابهام قرار می گیرد چرا که سازندگی اخلاقی و خودکنترلی و مراقبه ی رفتاری اخلاقی و تدریس اثرگذار برای معلم از اهم موضوعاتی است که باید برای رسیدن و سلوک در آنها تلاش فراوان و مستمر داشته باشد. و دیگر اینکه پژوهشگران و همکاران این مقطع (ابتدایی) کمتر به این موضوعات و تجزیه تحلیل و پژوهش در مورد جزئیات کیفیت تدریس و اخلاق حرفه ای پرداخته اند. لذا با این شواهد و قرائن و دلایلی که ذکر شد بر آن شدیم که رابطه ی بین اخلاق حرفه ای و کیفیت تدریس معلمان ابتدایی شهر حمیل را مورد پژوهش و بررسی قرار دهیم. از شاخصه های مهم سازمان های موفق وجود نیروی انسانی توانمند اثر گذار در راستای اهداف آن سازمان است و بکارگیری اخلاق حرفه ای و حرفه ای گری اخلاقی در هر حرفه نیز از معیار های مهم نیروی انسانی می باشد که می تواند در روابط انسانی و عملکرد و کیفیت حرفه تأثیر فراوانی داشته باشد. در نظام تعلیم و تربیت، پایه و اساس تمام فعالیتها معلم می باشد که اخلاق و ارزش های اخلاقی او در عمل می تواند در روند فعالیتها او و کیفیت تدریس نقش زیادی ایفا کند. در این تحقیق سعی شده تأثیر و رابطه ی اخلاق حرفه ای معلمان مدارس ابتدایی که متغیر مستقل می باشد را با کیفیت تدریس که متغیر وابسته می باشد بررسی کند. نتایج کاربردی این پژوهش می تواند در جهت بهبود سطح عملکرد و رشد مهارت تدریس و شیوه های تربیتی همچنین اخلاق حرفه ای معلمان مورد استفاده قرار گیرد. فرضیه های این تحقیق به شرح زیر می باشد:

و دقیق بدهد. نارویز و مارکاو^۱ (۲۰۱۴) به تعریفی از اخلاق حرفه ای پرداخته اند؛ منظور از اخلاق حرفه ای مجموعه قواعد و اصولی است که افراد باید به صورت خود جوش و بر اساس وجدان و فطرت خویش در انجام کار حرفه ای بدان ملزم باشند، بدون آن که اجبار و فشار خارجی وجود داشته باشد یا در صورت تخلف به مجازات های قانونی دچار شوند. تاینمانات^۲ (۲۰۱۱) بر این باور است که انجمن بین المللی قابلیت حرفه ای معلمان در ملبورن به توصیف استانداردهای حرفه ای معلمان از آنچه آنها باید بدانند و قادر به انجام آن باشند، در چهار سطح: تحصیلات، مهارت، تربیت و هدایت دانشجویان تربیت معلم برای افزایش قابلیت حرفه ای معلمان و ایجاد استانداردهای صریح و روشن مطابق با اهداف حرفه ای پرداخته است. ویتهورس^۳ (۲۰۰۲) در پژوهش خود در خصوص توانایی بیان معلمان به این نتیجه رسیدند که، بین توانایی بیان معلمان و میزان عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد. پژوهش آنها نشان داد، هر اندازه معلمان از توانایی بیان قویتری برخوردار باشند، درک و فهم دانش آموزان از یادگیری بیشتر و در نتیجه عملکرد تحصیلی آنان بیشتر می شود (به نقل از آلوو جانبرگر، ۲۰۰۹). از سازمان ها و نهادهایی که وظیفه ی مهم تعلیم و تربیت را در جامعه ی ما عهده دار می باشد آموزشی و پرورش می باشد که رکن اصلی این سازمان و نیروی انسانی موثر و پیشرو در آن، همان معلم است. معلمی حرفه ی یکنواخت و یکسانی نیست بلکه مجموعه ای از فعالیت های به هم پیوسته است مجموعه ای از فعالیت ها و فرایندهای تعاملی با یادگیرنده بر اساس هدف، محتوا، نیازها، منابع، زمان، فضا، راهبردها و روش هایی است که شامل برنامه ریزی، طراحی، آموزش، تدریس، کارآموزی، ارزشیابی، تأثیر و تأثر می باشد. فرایندهای گسترده، پیوسته و تعاملی آموزشی و تربیتی معلم با اخلاق و ارزشهای اخلاقی که در جای جای آن موج می زند برجستگی دارد،

¹Narvaez & Mrkva

²Taynamanat

³Wit horse

ماهیت هدف پژوهش، پرسشنامه ها و نحوه توزیع و جمع آوری آنها ارائه و آمادگی لازم برای همکاری فراهم شد. الف) پرسشنامه اخلاق حرفه ای توسط بیگ زاده (۱۳۹۳): پرسشنامه اخلاق حرفه ای کارکنان، که بر اساس هشت مؤلفه مسئولیت پذیری (سوالات ۱ و ۲)، صداقت (سوالات ۳ و ۴)، عدالت و انصاف (سوالات ۵ و ۶)، وفاداری (سوالات ۷ و ۸)، برتری-جویی و رقابت طلبی (سوالات ۹ و ۱۰)، احترام به دیگران (سوالات ۱۱ و ۱۲)، هم دردی با دیگران (سوالات ۱۳ و ۱۴) و رعایت و احترام نسبت به ارزشها و هنجارهای اجتماعی (سوالات ۱۵ و ۱۶)، توسط بیگزاده (۱۳۹۳) به عنوان ویژگی-های اخلاق حرفه ای مطرح شده است.

ب) پرسشنامه کیفیت تدریس رسولی (۱۳۸۹): پرسشنامه کیفیت تدریس توسط رسولی بر اساس مؤلفه های تسلط بر محتوا با سوالات (۱ تا ۴)، تدوین طرح درس سوالات (۵ تا ۱۰) مهارت های تدریس (۱۱ تا ۱۶)، مدیریت کلاس درس (۱۷ تا ۲۴) راهنمایی و مشاوره (۲۴ تا ۲۶)، ارزیابی عملکرد یادگیری (۲۷ تا ۳۱)، مهارت های ارتباطی معلم با دانش آموزان (۳۲ تا ۳۶)، رعایت مسائل اخلاقی در آموزش و تدریس (۳۵ تا ۳۸) طراحی شده است. برای بررسی پایایی ابزار از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید. روایی پرسشنامه کیفیت تدریس توسط نظر چند تن از اساتید مربوطه مورد تایید قرار گرفت، همچنین پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه گردید. آلفای این پرسشنامه ۰/۸۶ به دست آمد. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار آماری SPSS استفاده شد.

یافته ها

برای بررسی فرضیه های پژوهش و استفاده از آزمون-های آماری ابتدا باید مشخص شود که داده های جمع آوری شده از توزیع نرمال برخوردار هستند یا غیر نرمال می باشند چرا که در صورت نرمال بودن توزیع داده-های برای آزمون فرضیه ها باید از آزمون های پارامتریک

۱. بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و تسلط بر محتوای درسی رابطه وجود دارد.
۲. بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و تدوین طرح درس رابطه وجود دارد.
۳. بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و مهارت های تدریس رابطه وجود دارد.
۴. بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و مدیریت کلاس رابطه وجود دارد.
۵. بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و راهنمایی و مشاوره رابطه وجود دارد.
۶. بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و ارزیابی عملکرد یادگیری دانش آموزان رابطه وجود دارد.
۷. بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و مهارت های ارتباطی معلم با دانش آموز رابطه وجود دارد.
۸. بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و رعایت مسائل اخلاقی در آموزش و تدریس رابطه وجود دارد.

روش شناسی

هدف از انجام تحقیق بررسی رابطه بین اخلاق حرفه ای و کیفیت تدریس معلمان مدارس ابتدایی شهر حمیل می-باشد. در ابتدا پرسشنامه های هر دو متغیر در اختیار ۳۰ نفر از معلمان مدارس ابتدایی شهر حمیل قرار می گیرد. روش تحقیق از نظر هدف توصیفی می باشد و از نظر گردآوری داده ها همبستگی می باشد. جامعه آماری شامل کلیه معلمان مرد و زن مدارس ابتدایی شهر حمیل می باشد که تعداد آنها ۹۶ نفر می باشد. روش نمونه گیری، تصادفی ساده می باشد که به صورت قرعه از لیست اسامی کلیه معلمین ابتدایی مشخص می شود. پرسشنامه های استفاده شده در این پژوهش از نوع بسته (چند گزینه ای) که متضمن سنجش و اندازه گیری اخلاق حرفه ای و کیفیت تدریس معلمان ابتدایی است. برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز از مدارس مورد هدف، ابتدا با مراجعه حضوری به مدارس و مذاکره با مدیران توضیحات لازم در مورد

استفاده شود. و در صورت غیر نرمال بودن از آزمون‌های ناپارامتریک باید استفاده کرد. برای این منظور در این تحقیق از آزمون معتبر کلموگروف-اسمیرنف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها استفاده شد.

جدول ۱- آزمون کلموگروف-اسمیرنف برای متغیرهای تحقیق به صورت جداگانه

متغیرها	آماره	جامعه	سطح معناداری
سن	۰/۲۴۱	۳۰	۰/۰۰
جنس	۰/۲۴۹	۳۰	۰/۰۰
تحصیلات	۰/۴۳۲	۳۰	۰/۰۰۱
سابقه	۰/۲۴۲	۳۰	۰/۰۰۳
مسئولیت پذیری	۰/۲۴۹	۳۰	۰/۰۰
صداقت	۰/۴۴۸	۳۰	۰/۰۰
عدالت و انصاف	۰/۴۸۴	۳۰	۰/۰۰
وفاداری	۰/۴۷۸	۳۰	۰/۰۰
برتری-جویی و رقابت طلبی	۰/۳۷۰	۳۰	۰/۰۰
احترام به دیگران	۰/۳۵۰	۳۰	۰/۰۰۲
همدردی بادیگران	۰/۴۱۳	۳۰	۰/۰۰
رعایت هنجارهای اجتماعی	۰/۳۴۶	۳۰	۰/۰۰
تسلط بر محتوا	۰/۳۲۹	۳۰	۰/۰۰۹
تدوین طرح درس	۰/۳۲۴	۳۰	۰/۰۰۷
مهارت های تدریس	۰/۳۳۳	۳۰	۰/۰۰
مدیریت کلاس	۰/۳۲۱	۳۰	۰/۰۰۳
مهارت های ارتباطی	۰/۳۱۲	۳۰	۰/۰۰۴
رعایت مسائل اخلاقی	۰/۴۰۱	۳۰	۰/۰۱

اسپیرمن آزمون مناسب جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و بررسی فرضیه‌های این تحقیق است.

با توجه به این‌که ضریب به دست آمده و این سطح معناداری برای تمام مؤلفه‌ها کوچک‌تر از مقدار خطا ۰/۰۵ است در نتیجه این متغیرها دارای توزیع غیرنرمال می-باشند. لذا در جهت رد یا تأیید فرضیه‌های تحقیق باید از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده شود. آزمون همبستگی

جدول ۲- آزمون همبستگی برای فرضیه‌ها

متغیرها	ضریب همبستگی	sig
اخلاق حرفه‌ای / تسلط بر محتوای درسی	۰/۴۳۹	۰/۰۰
اخلاق حرفه‌ای / تدوین طرح درس	۰/۲۱۱	۰/۰۰۲
اخلاق حرفه‌ای / مهارت‌های تدریس	۰/۶۱۹	۰/۰۴۱
اخلاق حرفه‌ای / مدیریت کلاس	۰/۷۱۸	۰/۰۰
اخلاق حرفه‌ای / راهنمایی و مشاوره	۰/۷۰۳	۰/۰۰
اخلاق حرفه‌ای / ارزیابی عملکرد یادگیری دانش آموزان	- ۰/۵۲۶	۰/۰۲۲
اخلاق حرفه‌ای / مهارت‌های ارتباطی	۰/۲۹۹	۰/۰۰
اخلاق حرفه‌ای / رعایت مسائل اخلاقی	۰/۶۹۱	۰/۰۰

معلمان ابتدایی شهر حمیل و مهارتهای ارتباطی معلم با دانش آموز رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول و مقدار sig به دست آمده که شرط $(Sig \leq 0/05)$ برقرار می باشد؛ فرض صفر رد شده و می توان به این نتیجه دست یافت که بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و رعایت مسائل اخلاقی در آموزش و تدریس رابطه وجود دارد.

نتیجه گیری

از یافته‌های این تحقیق می‌توان به این موضوع اشاره داشت که متغیر کیفیت تدریس به وسیله مجموع متغیرهای این تحقیق قابل پیش‌بینی است یعنی کیفیت تدریس از طریق مسئولیت پذیری، صداقت، عدالت و انصاف، وفاداری، همدردی بادیگران و رعایت احترام نسبت به ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی قابل پیش‌بینی است. به عبارتی می‌توان چنین ادعان داشت که معلمانی که دارای ابعاد مختلف اخلاق حرفه‌ای هستند، کیفیت تدریس آن‌ها بیشتر قابل ارزیابی و پیش‌بینی است. نتایج حاصل از تحلیل و واکاوی این تحقیق با پژوهش‌های خالقی خواه، نجفی و زاهدبابلان (۱۳۹۷)، آجنگان و رشیدی (۱۳۹۵)، خاکپور (۱۳۹۵)، مهاجری، شریف و مهاجری (۱۳۹۱) و ایمانی پور (۱۳۹۱) دارای همسویی و همگرایی است؛ اما در ابعادی تفاوت‌هایی نیز دارد. چنان‌که در تحقیق خالقی خواه، نجفی و زاهدبابلان (۱۳۹۷) نیروی محرکه کیفیت تدریس مسائل رفاهی معلمان است، اما یافته‌های این تحقیق نشان از وجود تأثیر اخلاق حرفه‌ای بر کیفیت تدریس دارد. یا در تحقیق ایمانی پور (۱۳۹۱) وجود اخلاق حرفه‌ای را الزامی برای تمام معلمان می‌داند و رعایت حداکثری اصول اخلاقی را تمام اخلاق حرفه‌ای معرفی می‌کند، این درحالی است که این تحقیق سعی در تقلیل ابعاد اخلاق حرفه‌ای به هشت مؤلفه دارد. نارویز و مارکاو (۲۰۱۴) به تعریفی از اخلاق حرفه‌ای پرداخته‌اند؛ منظور از اخلاق حرفه‌ای مجموعه قواعد و اصولی است که افراد باید به صورت خودجوش

با توجه به جدول ۲ و مقدار sig به دست آمده که شرط $(Sig \leq 0/05)$ برقرار می باشد؛ فرض صفر رد شده و می توان به این نتیجه دست یافت که بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و تسلط بر محتوای درسی رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول و مقدار sig به دست آمده که شرط $(Sig \leq 0/05)$ برقرار می باشد؛ فرض صفر رد شده و می توان به این نتیجه دست یافت که بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و تدوین طرح درس رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول و مقدار sig به دست آمده که شرط $(Sig \leq 0/05)$ برقرار می باشد؛ فرض صفر رد شده و می-توان به این نتیجه دست یافت که بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و مهارت‌های تدریس رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول و مقدار sig به دست آمده که شرط $(Sig \leq 0/05)$ برقرار می باشد؛ فرض صفر رد شده و می-توان به این نتیجه دست یافت که بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و مدیریت کلاس رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول و مقدار sig به دست آمده که شرط $(Sig \leq 0/05)$ برقرار می باشد؛ فرض صفر رد شده و می-توان به این نتیجه دست یافت بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و راهنمایی و مشاوره رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول و مقدار sig به دست آمده که شرط $(Sig \leq 0/05)$ برقرار می باشد؛ فرض صفر رد شده و می توان به این نتیجه دست یافت که بین اخلاق حرفه ای معلمان ابتدایی شهر حمیل و ارزیابی عملکرد یادگیری دانش آموزان رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول و مقدار sig به دست آمده که شرط $(Sig \leq 0/05)$ برقرار می باشد؛ فرض صفر رد شده و می توان به این نتیجه دست یافت که بین اخلاق حرفه ای

پاک سرشت، محمد جعفر (۱۳۸۳). کاوشی در باره روش تدریس در موسسات عالی و مدارس؛ علوم تربیتی و روانشناسی، دوره سوم، سال یازدهم، شماره های ۳ و ۴ جویس، بروس، مارشا ویل و امیلی کالهن (۱۳۸۰): الگوهای تدریس ۲۰۰۰؛ ترجمه محمد رضا بهرنگی، تهران: کمال تربیت.

خاکپور، عباس؛ درویشی، حسین. (۱۳۹۵). نقش اخلاق حرفه‌ای معلمان در تقویت انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، تدریس پژوهی، ۴(۳): ۶۲-۴۷

خالقی خواه، علی؛ نجفی، حبیبه و زاهدباپلان، عادل. (۱۳۹۷). فراتحلیل بررسی کیفیت تدریس معلمان، نشریه تدریس پژوهشی، ۶(۱): ۱۶۱-۱۴۴

داودی، محمد، (۱۳۸۹)، سیره تربیتی پیامبر و اهلیت (تربیت اخلاقی)، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

قربان دوردی نژاد، ف. (۱۳۸۴). کاربرد مدیریت کیفیت جامع در فرایند یاددهی-یادگیری. تعلیم و تربیت، ۲۱(۱)

دیلمی، احمد و مسعود آذربایجانی. (۱۳۸۳). اخلاق اسلامی، ق: نشر معارف.

ذوالفقار، محسن (۱۳۷۵)؛ بررسی و تحلیل کیفیت تدریس مربیان عضو هیات علمی رشته های علوم انسانی (دانشگاه های شهر تهران)؛ پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

سیدعباس زاده، میرمحمد. (۱۳۸۰). روشهای علمی تحقیق در علوم انسانی، ارومیه: انتشارات دانشگاه ارومیه.

شعبانی ورکی، بختیار و حسین قلی زاده، رضوان (۱۳۸۵) بررسی کیفیت تدریس در مدارس پژوهش و برنامه ریزی در آموزش و پرورش، ۱۲(۱)، ۲۲-۱.

شعبانی ورکی، بختیار؛ قلی زاده، حسین (۱۳۸۵) بررسی کیفیت تدریس در دانشگاه . پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۱۲ (۱): ۲۲-۱

شعبانی، حسن. (۱۳۸۰). مهارتهای آموزشی و پرورشی (روشها و فنون تدریس). تهران: سمت.

طوسی، نصیرالدین، اخلاق ناصری، تصحیح مجتبی مینوی و علیرضا حیدریدف تهران، انتشارات خازرمی، ۱۳۶۰

ویراساس وجدان و فطرت خویش در انجام کارحرفه ای بدان ملزم باشند. این درحالی است که نتایج تحقیق حاضر به مسائلی اعم از اجبار یا عدم اجباری بودن اخلاق نپرداخته است. تاینامانات (۲۰۱۱) سنجش کیفیت در تدریس را با تحصیلات، مهارت، تربیت و هدایت می-سنجد، این در حالی است که در تحقیق حاضر تسلط بر محتوا، تدوین طرح درس، مهارت‌های تدریس، مدیریت کلاس، مهارت‌های ارتباطی و رعایت مسائل اخلاقی همگی از مؤلفه‌های کیفیت در تدریس هستند.

-پیشنهاد می گردد که مدیران ارشد به تسلط بر محتوای درسی در میان معلمان بیشتر توجه کنند تا بتوان به معلمانی با قابلیت تسلط بر محتوای درسی دست یافت.

- برای معلمان دوره های مختلف جهت رشد و بهبود مدیریت در کلاس و مدرسه برگزار گردد.

- برای معلمان دوره های مختلف جهت یادگیری اسول روانشناختی ف راهنمایی و مشاوره برگزار گردد.

- ارزیابی عملکرد و شیوه های مناسب اجرای آن را به معلمان سپرده و چهارچوب و اصول یکسانی برای مدرسین تعریف نماییم.

- معلمان با دانش آموزان رابطه عاطفی و دوستانه توأم با احترام داشته باشند.

از محدودیت های این تحقیق اختصاص دادن جامعه پژوهش به معلمان ابتدایی شهر حمیل می باشد لذا نتایج آن قابل تعمیم به شهرهای دیگر نیست.

منابع

قرآن کریم

ایمانی‌پور، معصومه. (۱۳۹۱). اصول اخلاق حرفه‌ای

در آموزش، اخلاق و تاریخ پزشکی، ۵ (۶): ۴۱-۲۷

آجنگان، رضا؛ رشیدی، علی. (۱۳۹۵). ملاک سنجش کیفیت تدریس معلمان، چهارمین همایش یافته‌های نوین علوم مدیریت، کارآفرینی و آموزش ایران.

آریان پور، منوچهر. (۱۳۸۱). فرهنگ جامع پیشرو آریان پور، تهران: جهان رایانه.

and How to Assure It, *Journal of Quality Assurance in Education*.

Martens, E. & M. Prosser (1998); "What Constitutes High Quality Teaching and Learning and How to Assure It"; *Journal of Quality Assurance in Education*, Vol. 6, P. 1.

Narvaez, P.A & Mrkva, J.K. (2014). Deming's quality principles applied to a large lecture course; *Journal of Engineering Education*, 1(5): 45-50.

Ryan, k. and Phillis, D.H. (1982) Teacher Characteristics. In H.E. Mitzel (Ed). *Encyclopedia of education research*. Fifth edition. New York- The Free Prss.

Taynamanat, Mart. (2011). Writing assignments Pathways to connections, clarity, creativity; *College Teaching*, 2 (2): 43-47.

Vidovich, L. (2000); "Quality Teaching and Learning in Australia and South African Universities: Comparing Policies and Practices; *Compar*, Vol. 30, No. 2.

Whitworth, J.E., Price, B.A. and Randall, C.H. (2002). Factors that affect business college students opinion of teaching and learning; *Journal of Business Education*, 2(3): 282-289.

Wit horse, L.D. (2002). The influence of gender on university faculty' members' perceptions of "good" teaching; *Journal of Higher Education*, 64 (2): 166-185.

عابدی، لطفعلی، (۱۳۸۵)، روشهای تربیتی از منظر نهج البلاغه، ماهنامه مصباح، ش 62، ص 32

عاملی، منیژه. (۱۳۸۱)، بررسی مبانی نظری اخلاق حرفه‌ای در اسلام، پایان نامه جهت اخذ کارشناسی ارشد، تهران: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

فرامرزی قراملکی، احد؛ برخوردار، زینب؛ موحدی، فائزه. (۱۳۹۵). اخلاق حرفه ای در مدرسه. تهران: انتشارات موسسه خیره آموزشی فرهنگی شهید مهدوی.

قورچیان، نادرقلی. (۱۳۷۳). تحلیلی بر مکعب کیفیت در نظام آموزش عالی؛ پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، سال دوم شماره مسلسل ۷ و ۸.

مهاجر، مزده؛ شریف، مصطفی و مهاجر، احمد. (۱۳۹۱). رابطه بین قابلیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در شهر اصفهان، رویکردهای نوین آموزشی، ۷(۱): ۴۸-۲۷

Babar, Sunil. (1995). *Appling Total Quality Mangement to Educational Instution A Case Study From a US Public University International Journal of Public Sector Management*. MCB University Press.

Hanson, J. (2003). Encouraging Lecturers to Engage with New Technologies in Learning and Teaching in a Vocational University: the Role of Recognition Reward"; *Journal of Higher Education Management and Policy*, Vol. 15, P. 3.

Harman, G. & V. Meek (2000); *Repositioning Quality Assurance an Accreditation in Australian, The Report of Department of Education Accreditation in Australian, The Report of Department of Education*.

Martens, E & M. Prosser (1998) *What Constiutes High Quality Teaching and Learnig*

Quarterly Journal of Educational Psychology

Islamic Azad University Tonekabon Branch

Vol. 12, No. 3, autumn 2021, No 47

Journal of Educational
Psychology

The relationship between professional ethics and teaching quality of primary school teachers

Peyman Noormohammadi¹, Faranak Mosavi*²

1) M.A. Department of Educational management, Kermanshah branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

2) Associate Prof, Department of Educational management, Kermanshah branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

Abstract

The research was conducted with the aim of identifying the relationship between professional ethics and teaching quality of primary teachers. The statistical population includes all male and female primary school teachers in Hamil city. The study sample was selected using a multi-stage random sampling method. The research tool includes two questionnaires: a) the professional ethics questionnaire of primary teachers, b) the teaching quality questionnaire of primary teachers. Data analysis was done using simple correlation method and SPSS software. The findings of the research showed that there is a significant relationship between professional ethics and teaching quality of elementary teachers in Hamil city. Among the other findings of this research, it can be mentioned that the variable of teaching quality can be predicted by the sum of the independent variables considered in this research, that is, the quality of teaching through responsibility, honesty, justice and fairness, loyalty, sympathy with others and compliance and respect. It is predictable according to social values and norms. In other words, it can be acknowledged that teachers who have different dimensions of professional ethics, their teaching quality is more predictable.

Keywords: Teaching quality, professional ethics, primary teachers.